

Palvelualuepäällikkö	Kaisa Kuusela
Palveluesimies	Katariina Kettunen
Ylihammaslääkäri	Eeva-Riitta Ylikärppä
Taluspäällikkö	Jari Airaksinen
Suunnittelija	Merja Saarinen

1. TIIVISTELMÄ

Tähän tarveselvitykseen on koottuna suun terveydenhuollon tilakokonaisuus, poislukien Piekkarin nykyinen hammashoitola. Tarveselvitys sisältää Suun terveydenhuollon toimitilat Vaaranlamella ja Saarenputaalla, sekä Muurolassa ja Sinetässä. Toimitilaselvityksessä haetaan ratkaisua Vaaranlammen ja Saarenputaan hammashoitoloiden akuutteihin tilatarpeisiin. Vaaranlammen koulukiinteistöjen purun myötä myös hammashoitolan ja neuvolan toiminta nykyisissä tiloissa lakkaa, joten terveystalveille tulee järjestää vaihtoehtoiset toimitilat. Vaaranlammen neuvolalle on löytynyt väistötilat, hammashoitolalle ei. Saarenputaan hammashoitolalle on tehty korjaussuunnitelma ja kyseisen remontin ajaksi hammashoitola tarvitsee väistötilat palvelutuotannon turvaamiseksi, joita ei ole voitu osoittaa.

Suun terveydenhuollon toimipisteissä oli yhteensä noin 184 000 hoitosuoritusta toimintavuonna 2019. Vuoden 2020 hoitosuoritteiden määrä on poikkeuksellinen Covid-19 pandemiatilanteesta johtuen, sillä palveluntuotannossa oli keskeytyksiä Terveyden- ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) toimintaohjeisiin perustuen. Koronavuoden suoritelmäärät eivät siis kerro tosiasiallista palvelun tarvetta ja niiden käyttöä.

Suun terveydenhuollon tarkoituksena on tuottaa kuntalaisten hammashoitopalvelut lakisääteisessä määrääjässä ja turvata oikea-aikainen hoitoon pääsy. Tällä hetkellä suun terveydenhuollon palvelut on hajasijoitettu useaan toimipisteeseen kaupungin alueelle, joka osaltaan hankaloittaa uusien toimintamallien ja palvelumuotojen kehittämistä ja käyttöönottoa. Toimintamallien ja palvelumuotojen kehittämisellä potilaiden hoidon saatavuus paranisi, hoitajaksot lyhenisivät ja yksilöllinen hoito pystyttäisiin toteuttamaan oikea-aikaisesti ja tarveperusteisesti. Uusien toimintamallien avulla kustannustehokkuus paranee, jolloin samalla työntekijämäärällä hoidetaan enemmän suun terveystalveita tarvitsevia kuntalaisia. Nykyisellään useassa kiinteistössä erillään toimiminen aiheuttaa muun muassa henkilöstön toiminnassa hukkaa, samoin hoitotarvike- ja laitekustannuksissa.

Suun terveydenhuollon toimitiloissa koetaan sisäilmasta aiheutuvia oireita, ja osa työntekijöistä ei pysty lainkaan työskentelemään Saarenputaan hammashoitolassa ja Vaaranlammen hammashoitolassa. Suun terveydenhuollon tavoitetila on toimintojen keskittäminen synergiaetujen saavuttamiseksi ja toimintojen volyymin kasvattamiseksi palveluiden tuotannossa. Nykyisten hammashoitolakiinteistöjen sisäilmaongelmat ja toiminnalliset haasteet pakottavat joka tapauksessa toimitilojen muutoksiin lähitulevaisuudessa. Hammashoidon tarvitsemien rakennusteknisten ja toiminnallisten syiden vuoksi toimitiloja ei ole helposti saatavilla, sillä toimitilojen muutostyöt tätä toimintaa varten ovat mittavia. Tästä haasteesta johtuen lyhyitä, määräaikaista väistötiloja ei suun terveystalveiden tuottamiseksi kannata hankkia, vaan luoda pidempiaikainen hammashoidon palveluverkko.

2. TILANHANKINNAN TARPEELLISUUS

2.1 Nykyinen toiminta

Nykyiset suun terveydenhuollon toimipisteet ovat Saarenputaan hammashoitola Napapiirintie 24, Vaaranlammen hammashoitola Koulukuja 2, Piekkarin hammashoitola Pohjolankatu 2, Muurolan hammashoitola Koulukaari 8 ja Sinetän hammashoitola Koulurinteentie 18. Kolpeneen palvelukeskuksen suun terveydenhuollon palvelut ovat siirtyneet Rovaniemen kaupungille 1.1.2019 liikkeenluovutuksella. Kolpeneen asukkaiden suun terveydenhoito toteutuu sekä Kolpeneella että hammashoitoloissa asiakkaiden hoidon tarpeen mukaisesti. Lisäksi yhteistyötä on kehitetty ikäihmisten palvelu- ja laitosasumisen yksiköihin, joissa hoidon tarve lisääntyy koko ajan hampaallisten ikäihmisten määrän lisääntyessä.

Vuonna 1972 voimaan tullut Kansanterveyslaki edellytti kunnallisen hammashuollon koskevan alle 17-vuotiaita. Kansanterveyslain muutos 1.4.2001 laajensi kunnan velvollisuutta järjestää hammashoitoa kaikille kuntalaisille. Hoitotakuu v. 2005 ja Neuvola-asetus v. 2011 sekä Kelan maksaman korvauksen pieneneminen yksityisestä hammashoidosta mm. v. 2016 ja yksityisen hammashoidon hintojen kohoaminen ovat kukin omalta osaltaan tuottaneet lisää haasteita kunnalliseen suun terveydenhuollon palveluiden tuotantoon palvelutarpeen kasvaessa. Lainsäädännön velvoittamana Rovaniemen kaupunki tarjoaa suun terveydenhuollon palveluita kaikille kuntalaisille, eikä omassa toiminnassa ole mahdollisuutta priorisoida mitään potilasryhmää toisen edelle.

Hammaslääkäriliiton toiminnanjohtaja Henna Virtomaa toteaa, että hoitojonojen purkamista vaikeuttaa se, että ihmiset hakeutuvat hintojen takia pääasiassa julkiselle puolelle, jossa ei ole riittävästi resursseja. Joillakin alueilla Suomessa terveyskeskukset ovat tukossa ja yksityisellä olisi kapasiteettia, mutta ihmiset eivät sinne mene. Kela-korvauksia on leikattu useaan otteeseen sillä seurauksella, että potilaan on maksettava yksityishammaslääkärin antama hoito suurelta osin itse. (Lapin Kansa 19.10.2020). Tämä on tilanne myös Rovaniemellä. Jotta tässä tilanteessa palvelutarpeeseen pystytään vastaamaan, tulee suun terveydenhuollon toimitilat olla kunnossa ja näiltä osin palveluntuotanto turvattu.

STM:n Kelalta ja tilastokeskukselta kerättyjen tietojen mukaan sairausvakuutuksesta korvautun yksityisen hammashoidon hinnat nousivat vuodesta 2010 vuoteen 2019 yhteensä 31%, kun samalla aikavälillä kuluttajahintaindeksin ja julkisen terveydenhuollon hinnan muutos oli vain 13%. (Merja Auero ja Mikko Meuronen, STM, yhteenveto tilastokeskuksen ja Kelan tiedoista).

Omassa toiminnassa suun terveydenhuollossa toteutetaan vuosittain noin 200 000 erilaista toimenpidettä. Seuraavassa vuosien 2018 ja 2019 luvut. Suoritteet jakautuvat seuraavasti:

SUUN TERVEYDENHUOLLON SUORITTEET 2018

Hintaluokka (Kaikki) ▼

Summa / Toimenpiteiden lukumäärä		Toimipiste ▼					Kaikki yhteensä
Ammattiryhmä ▼		Piekkari	Saarenpudas	Vaaralampi	Murola	Sinettä	
Hammaslääkäri		86 966	39 289	25 238	5 303	4 114	160 910
Suuhygienisti		13 231	5 483	2 865	1 046	304	22 929
Kaikki yhteensä		100 197	44 772	28 103	6 349	4 418	183 839
		100 197	44 772	28 103	6 349	4 418	183 839
		54,5 %	24,4 %	15,3 %	3,5 %	2,4 %	

SUUN TERVEYDENHUOLLON SUORITTEET 2019

Toimenpide (Kaikki) ▼

Summa / Toimenpiteiden lukumäärä Suorituspaikka ▼

Ammatti ▼	Piekkari HH	Saarenpudas HH	Vaaranlampi HH	Murolan HH	Sinettä HH	Kaikki yhteensä
2222 Hammaslääkärit	93 039	34 236	20 109	4 738	4 421	156 543
51325 Hammashoitajat	25 987	15 990	414	483		42 874
3225 Hammashuoltajat	13 165	5 404	1 631	646	256	21 102
Kaikki yhteensä	132 191	55 630	22 154	5 867	4 677	220 519
	132 191	55 630	22 154	5 867	4 677	220 519
	59,9 %	25,2 %	10,0 %	2,7 %	2,1 %	

Vuoden 2019 suoritelukumäärään on yhdistetty sekä Lifecaren, että Terveys Effican tiedot. Lifecare on otettu käyttöön joulukuun alussa 2019.

Suoritemäärän lisääntymisen syitä tarkasteltujen vuosien välillä ovat mm. Joustava klinikka-toiminnanohjausjärjestelmän käyttö tehokkaammin, päivistyksen keskittyminen ja Vaaranlammelta yksi hoituhuone siirretty elokuussa 2019 Piekkarille.

Suun terveydenhuollon kiirevastaanotto toteutetaan arkipäivisin Piekkarin hammashoitolassa. Viikonloppuisin ja arkipyhinä kiirevastaanotto on järjestetty yhteistyössä Lapin ja Länsi-Pohjan kuntien kanssa. Kiirevastaanoton toteuttamiseen Rovaniemellä osallistuvat lähes kaikki suun terveydenhuollon työntekijät.

2.2 Nykyiset toimitilat

Suun terveydenhuollon toimipisteissä on tällä hetkellä käytössä yhteensä 37 vastaanottokäytössä olevaa huonetta. Vastaanottohuoneet jakaantuvat eri yksiköiden välillä seuraavasti:

- Piekkari 19 kpl
- Saarenpudas 9 kpl
- Vaaranlampi 6 kpl
- Murola 2 kpl
- Sinettä 1 kpl

Nykyisistä suun terveydenhuollon toimipisteistä sekä Saarenputaan hammashoitolassa että Vaaranlammen hammashoitolassa on sisäilmaan liittyviä ongelmia. Näissä toimipisteissä pystyy työskentelemään vain osa suun terveydenhuollon työntekijöistä, osalla työskentely tiloissa on estynyt sisäilmaan liittyvien oireilujen vuoksi. Heillä on työterveyshuollon suositus työskennellä muissa toimipisteissä.

Saarenputaan hammashoitolan tilat eivät täytä tämän päivän tarpeita toiminnallisuuden näkökulmasta katsottuna. Koettujen sisäilmaongelmien lisäksi hammashoitolasta puuttuu kokonaan asiakaskäyttöön tarkoitettu inva-WC, asiakaspalvelu- ja ajanvarauskäytössä oleva tila on pieni, sekä äänieristys puutteellinen, estäen tietosuojaan toteutumisen. Lisäksi henkilöstön tauko- ja sosiaalityötilat ovat liian pienet henkilöstömäärään nähden. Näiden puutteiden vuoksi tilat vaatisivat laajan remontin, jotta tiloissa voitaisiin jatkossa toimia. Tilojen toiminnallisten haasteiden lisäksi Saarenputaan hammashoitolassa on ollut useita poikkeamatilanteita kiinteistön ongelmista johtuen kuluneen kevään 2021 aikana. Muun muassa lämmönjakelulaitteiston rikkoutumisen vuoksi pattereissa kiertävä vesi ja käyttövesi ovat päässeet

sekoittumaan. Toiminta yksikössä jouduttiin keskeyttämään ja varattuja aikoja perumaan korjaustöiden ajaksi. Onneksi poikkeamatilanne ei aiheuttanut laajamittaisia laitevahinkoja.

Saarenputaan hammashoitolan remontointi nykyaikaiseksi, terveelliseksi sekä toimintaan liittyvää käyttöä kestäväksi toimitilaksi edellyttää väistötilojen rakentamista tai vuokraamista. Asiakaspalautteen mukaan Saarenputaan hammashoitola on hankalasti saavutettavissa julkisen liikenteen niukkuuden vuoksi. Erityisryhmiin kuuluvilla asiakkailla on lisähaasteita esim. linja-autojen vaihtoihin liittyen. Mikäli päädytään Saarenputaan hammashoitolan toiminnan siirtämiseen väistötiloihin remontin ajaksi, tulee hammashoidon saavutettavuus huomioida väistötilan sijoitusta päätettäessä.

Nykyisten toimitilojen vuokrataso

	vuonna 2019	vuonna 2020
- Pienteollisuustalo	162 000 € vuodessa	189 815 €
- Saarenpudas	66 925 € vuodessa	102 209 €
- Muurola	47 300 € vuodessa	25 168 €
- Vaaranlampi	37 000 € vuodessa	51 459 €
- Sinettä	28 405 € vuodessa	13 884 €

Muissa kuin Pienteollisuustalon tiloissa vuokrat sisältävät lämmön, veden ja sähkön. Piekkarin tiloissa maksetaan vielä remonttikustannuksia.

2.3 Toimitilojen kehittämistarpeet

Suun terveydenhuollossa uusien toimintamallien kehittäminen, käyttöönotto ja toiminnan tehostaminen vaatii isompia toimintayksiköitä. Nykyisellä palveluverkolla hyväksytään nykyisten toimintamallien kustannustehottomuus ja palveluiden saatavuuden heikkous. Strategisiin keihäänkärkiin ei pystytä vastaamaan nykyisillä toimitilaratkaisuilla, eikä palveluntuotantoa voida kasvattaa, vaikuttaen asiakasvirran ja palvelun saatavuuden heikkenemiseen.

Saarenputaan hammashoitolassa on tilojen ehdottomina korjaustarpeina toiminnan näkökulmasta asianmukaiset asiakaspalvelutoiminnan, välinehuollon ja varastoimisen tilat, henkilöstön tauko- ja sosiaalitilat sekä asiakkaille asianmukaisten WC-tilojen rakentaminen huomioiden esteettömyys. Mahdollisen remontin ajaksi täytyy löytyä väistötila muualta tai sijoittaa henkilökunta tilapäisesti vuorotyöhön muihin toimipisteisiin. Mikäli päädytään remontin ajaksi kahdessa vuorossa työskentelyyn muissa toimipisteissä, täytyy Saarenputaan hoitokoneyksiköt sekä pienlaitteet sijoittaa remontin ajaksi lämpimään välivarastoon. Hoitokoneyksiköt kestävät säilytystä maksimissaan muutaman kuukauden, jonka jälkeen laitteisto vaatii laajan huollon. Huoltotoimilla ei välttämättä pystytä takaamaan laitteiden toimivuutta käyttötaujan jälkeen, sillä hoitokoneyksiköiden hienomekaniikka on erittäin arka kuivumiselle. Mikäli remontti on mahdollista toteuttaa hoitokoneyksiköt paikoilleen suojattuna, niitä tulee säännöllisin väliajoin käydä huoltamassa, jotta koneet säilyvät toimintakuntoisina remontin ajan.

Tilojen teknisen kunnon osalta sisäilman parantamiseen liittyvät ratkaisut ovat Saarenputaalla ensiarvoisen tärkeitä ja tiloihin tulee saada terveellinen työympäristö koko henkilökunnalle, mikäli tiloissa toimintaa jatketaan. Tällä hetkellä kaikki työntekijät eivät näissä tiloissa voi työskennellä työterveyshuollon antaman suosituksen mukaan, mikä asettaa henkilöstöressurssin joustavaan käyttöön haasteita.

2.4 Toiminnan järjestämisvaihtoehdot

PALVELUSETELI

Suun terveydenhuolto on terveydenhuollon palvelua, jonka palvelusetelin käyttöönottoon sekä käyttöön liittyvät, lainsäädännöstä tulevat vaatimukset poikkeavat suuresti Rovaniemellä jo käytössä olevista palveluseleleistä sivistys- ja hyvinvointipalveluissa. Palveluseteliä käyttävät varhaiskasvatuksessa samat asiakkaat ja ikäihmisten palveluissa osin säännöllisten ja osin tilapäisten palveluiden piirissä olevat asiakkaat. Varhaiskasvatuksessa palveluseteli voidaan myöntää koko hoidon tarpeen ajaksi, esim. koko päiväkotiajaksi kerralla. Ikäihmisten palvelualueella kotihoidossa säännöllisten palveluiden piirissä oleville palveluseteli myönnetään neljäksi kuukaudeksi kerrallaan ja tilapäiset myönnetään hoidon tarpeen ajaksi.

Suun terveydenhuollossa palvelusetelin sisältö vaihtelee valtakunnallisesti hoidon tarpeesta riippuen ja se voi kohdentua yksittäisistä toimenpiteistä laajaan hoitokokonaisuuteen saakka. Esimerkiksi Helsingin kaupungilla on käytössä neljä erilaista palveluseteliä, joiden sisältö vaihtelee eri laajuisiin toimenpiteisiin, yhden lohkeaman korjaamisesta aina hampaiston kokonaishoittoon asti. Esimerkkejä suun terveydenhuollossa käytössä olevista palveluseleleistä: ensiavun jatkohoidon palveluseteli (kattaa ensiapukäynnillä aloitetun hoidon jatkohoidon), kokonaishoidon palveluseteli (kattaa kiireettömän hoidon tutkimuskäynnillä tehdyn tutkimuksen perusteella suunnitellun jatkohoidon), tutkimus ja hoito -palveluseteli (kattaa tutkimuksen, bitewing-röntgenkuvauksen ja tarvittaessa näiden perusteella kahden hampaan hoidon sekä kaksi kiinnityskudosten hoitoon liittyvää hoitotoimenpidettä), lohkeamapalveluseteli (kattaa yhden hoitokäynnin lohjenneen hampaan hoitoon). Helsingissä edellä mainituista palveluseleleistä kaksi ensimmäistä palveluseteliä myöntää hammaslääkäri ja muut palvelusetelit myönnetään ajanvarauksesta.

Suun terveydenhuollossa sama asiakas voi siis saada monta eri palveluseteliä jopa vuoden sisällä ja lisäksi tulee uusia palveluseteliasiakkaita. Suun terveydenhuollon palvelusetelin käyttö ja palveluohjauksen tarve on hyvin erityyppistä verrattuna Rovaniemen kaupungilla muualla käytössä oleviin palveluseleihin. Palvelusetelin käyttöönotto ja käyttö vaativat runsaasti lisäresurssia sekä asiakasohjaukseen (hammaslääkäri, suuhygienisti ja hammashoitaja), maksuliikenteeseen, hoitotietojen ja röntgenkuvien siirtämiseen (toimistosihiteeri) että palvelun seurantaan (hammaslääkäri).

Suun terveydenhuollossa julkisella ja yksityisellä sektorilla on käytössä useita eri potilastietojärjestelmiä, lisäksi kaikilla pienillä toimijoilla ei välttämättä ole vielä käytössä Kanta-yhteensopivia potilastietojärjestelmiä. Myöskään kansallinen kuvantamisen arkisto ei ole vielä käytössä, joten röntgenkuvia ei voida siirtää toimittajan ja tilaajan välillä sähköisesti. Palvelusetelillä tehty toimenpiteet tulee kirjata tilaajan potilastietojärjestelmään. Mikäli se ei ole toimittajalle mahdollista, syntyy tarve tietojen siirtoon muilla keinoilla, mihin liittyy tietoturvan ja -suojan riskejä.

Tiedustelimme Kuopion, Turun, Jyväskylän ja Eksoten ylihammaslääkäreiltä kokemuksia heillä käyttöönotetuista palveluseleleistä sekä käyttökokemuksista. Vastauksia saimme ainoastaan Kuopiosta. Kuopio on käyttänyt palveluseteliä juurihoidon jatkohoitoihin ja paikan lohkeamisiin. Koronaruuhkan vuoksi he ovat ostaneet loppuvuoden 2020 aikana myös kokonaishoitoja. Kokonaishoitojen osto on lähtenyt

huonosti liikkeelle, sillä Kuopio on velvoittanut palvelusetelituottajien toteuttamaan kaupungin omien hammaslääkäreiden tekemää hoitosuunnitelmaa.

Kuopiossa on ollut aiemmin käytössä ostopalvelu suoraan palveluntuottajilta, mikä heidän näkemyksensä mukaan oli ollut helpompaa ja halvempaa. Palveluseteli otettiin käyttöön päättäjien ja apulaiskaupunginjohtajan suosituksen perusteella. Kuopion ylihammaslääkärin mukaan palveluseteli on kallis ja hankala tapa tuottaa palveluja.

Kuopiossakaan tiedonsiirtoa ja arkistointivelvoitetta ei ole pystytty ratkaisemaan lainsäätäjän edellyttämällä tavalla; mikäli palveluntuottaja ei ole vielä liittynyt Kanta-arkistoon, hän lähettää potilastiedot Kuopion kaupungille ja he skannaavat hoitotiedot potilaan tietoihin. Toistaiseksi rtg-kuvat ovat jääneet palveluntuottajalle. Tarvittaessa Kuopio on pyytännyt rtg-kuvat käyttöönsä. Mikäli palveluntuottajan tiedot siirtyvät Kanta-palveluun, Kuopiossa on hyväksytty, että ne löytyvät sieltä. Potilaan tiedoissa täytyy olla ilmaus, että kyse on Kuopion kaupungin suun terveydenhuollon palvelusetelihoidosta. Rekisterinpitäjä ja tietojen arkistojia on Kuopio kaupunki / suun terveydenhuolto. Tietojärjestelmät eivät tue toimintaa, ostopalveluvaltuutus -ominaisuutta ei monella tietojärjestelmätoimittajalla ole.

Kuopiossa koetaan palvelusetelien valvonnan olevan hankalaa. Oman henkilökunnan tai potilaan reklamaation perusteella ylihammaslääkäri tutkii potilaspaperit ja rtg-kuvat. Tarvittaessa palveluntuottajalle annetaan palautetta ja pyydetään neuvottelemaan potilaan kanssa hoidon uusimisesta tai korjaamisesta sekä kustannuksista. Kuopiossa myönnettyistä palveluseteleistä käytetään 2/3. Palveluseteli aiheuttaa Kuopiossa ylimääräistä työtä noin yhden hammashoitajan työpanoksen verran ja lisäksi tulee myös valvonnasta aiheutuva ylihammaslääkärin työmäärä. Palveluseteli lisää potilaan valinnanvapautta ja lisäksi se helpottaa potilaiden hoitoon pääsyä ja estää jonoa kertymästä. Palvelusetelialustana Kuopiossa on ollut Vaana. Varsinkin sosiaalipalveluissa on herännyt kiinnostusta Palse.fi -palvelualustaan. Se on kehittyneempi ja sähköisempi alusta. Palvelusetelien sisällön toteuttamisen valvontaan, sekä mahdollisiin hoitosuunnitelman muutoksien hyväksyntään tarvitaan hammaslääkäriresurssi. Sääntökirjan luonti ja päivitys vaativat myös henkilöresursseja.

Muista kunnista emme uusintapyyntöä huolimatta saaneet vastauksia.

Helsingin kaupunki tutki suun terveydenhuollon palvelusetelin käyttöä 1.7.-31.12.2017 välisenä aikana. Vastaajina olivat 1000 palveluseteliä käyttänyttä ja 1000 palveluseteliä käyttämättä jättänyttä asiakasta. Tuona aikana kaikista myönnettyistä palveluseteleistä 63% oli jäänyt käyttämättä. Käyttämättä jättämisen perusteina vastaajat olivat maininneet mm. käytön vaikeus kokonaisuudessaan, mitä hoitoa palveluseteli kattaa ja mikä jää omalle vastuulle, sekä hoidon korkea hinta, koska asiakkaalle itse maksettavaksi jäävä omavastuu hinta koettiin liian suureksi.

Lappeenrannan teknillisessä yliopistossa 2014 tehdyssä tuotantotalouden diplomityössä on vertailtu Helsingin kaupungin palvelusetelin hallinnollisia kustannuksia sosiaali- ja terveydenhuollossa. Siinä terveydenhuollon palvelusetelien hallinnolliset prosessit osoittautuvat hallinnollisesti ja kustannuksien osalta kuormittavammaksi kuin sosiaalihuollon vastaavat prosessit. Terveydenhuollon palveluseteliprosessit ovat luonteeltaan monivaiheisempia, ne ovat toimenpiteellisiä ja kertaluonteisia, joka lisää asiakasvolyyymia ja tiedon välittämisen tarvetta sosiaali- ja terveysviraston ja palveluntuottajan välillä. Hallinnollinen kustannuslisä on vuoden 2013 palvelusetelitoiminnan volyyymeillä suun terveydenhuollossa +24%,

kolonoskopiassa +9%, ikäihmisten päivätoiminnassa +8%, vammaisten henkilökohtaisessa avussa +5% ja vanhusten palveluasumisessa +1%.

Tällä hetkellä palvelusetelin kustannuksia omaan toimintaan ei ole mahdollista laskea. Potilaan itse maksettavaa omavastuuosuutta ei tähän selvitykseen pystytä laskemaan. Muualta saatujen käyttökokemusten perusteella omavastuuhintaa on kuitenkin terveyskeskusmaksuja korkeampi ja vaihtelee tuottajittain. Myöskään tarvittavaa henkilöstöressurssin lisäyksen määrää palveluseteliä käyttöönotettaessa ei vielä tässä vaiheessa voi tietää.

Palvelusetelin käytön päätöksenteon pohjaksi pitäisi selvittää vertailuhinnaksi oman toiminnan kustannukset sille palvelulle, jota ollaan suunnittelemassa hankittavan palvelusetelillä. Asiakkaan valitessa palvelusetelin, kunnalta jää saamatta asiakasmaksut toimenpiteen osalta. Meidän toimittajalle maksama korvaus on todennäköisesti korkeampi kuin omana toimintana tuotettu vastaava palvelu. Julkisia suun th:n palveluja käyttävät valtakunnallisten tutkimusten mukaan pienituloiset. Suurituloiset hakeutuvat helpommin yksityissektorille suun terveydenhuollon palveluihin. Setelin arvo tulisi määrittää sellaiseksi, että se ei estä pienituloisia hakeutumasta hammashoittoon. Palvelusetelin alhainen arvo lisää kuntalaisen omavastuun osuutta ja voi sitä kautta heikentää pienituloisten kuntalaisten suun terveyttä. Palvelusetelin sujuva käyttö edellyttää kuluttajilta vahvaa toimijuutta, sekä aktiivista kuluttajuutta. Palvelusetelin käyttöönoton myötä potilaan rooli muuttuu asiakkaan rooliksi ja siirrytään terveydenhuoltoa säätelevästä lainsäädännöstä kuluttajansuojaa sääteleviin lakeihin. Palveluseteliä voidaan käyttää oman toiminnan lisänä esimerkiksi kysyntäpiikeissä, mutta se ei kuitenkaan ole suun terveydenhuollossa halvempaa kuin omana toimintana tuotettava palvelu. Pelkällä palvelusetelillä ei pystytä korvaamaan omaa toimintaa, eikä se ole ratkaisu tilaongelmaan.

OSTOPALVELUVALTUUTUS

Rovaniemen kaupungilla on käytössä sellainen LifeCare-potilastietojärjestelmän versio, joka ei mahdollista ostopalveluvaltuutuksen käyttöä, vaikka se on jo mahdollista kyseisessä potilastietojärjestelmässä. Rovaniemellä tarvitaan mahdollisesti useampia versiopäivityksiä potilastietojärjestelmään ennen kuin ostopalveluvaltuutus saadaan käyttöön. Ostopalveluvaltuutus toimii saman tyyppisellä periaatteella kuin palveluseteli, mutta se mahdollistaisi yksityisen sektorin tekemän hoidon toteutuksen kirjauksen muodostumisen suoraan potilaan tietoihin tilaajan tilaamaksi toimenpiteeksi.

ULKOISTUS/ OSAULKOISTUS

Teimme markkinakartoituksen selvittääksemme yksityisen sektorin mahdollisuuksia tarjota kaupungille suun terveydenhuollon palveluita. Markkinakartoituksen taustalla oli ajatus Vaaranlammen ja Saarenputaan hammashoitoloiden sisäilmaongelmallisista yksiköistä luopuminen (yhteensä yhdeksän työparia + neljä suuhygienistiä).

Saimme vastaukset kysymyksiin seitsemältä toimijalta, joista kaksi ei tuota kysyttyä palvelua. Kukaan viidestä palvelua tuottavasta toimijasta ei ilmoittanut pystyvänsä ottamaan osaulkoistuksen vaatimaa koko henkilöstömäärää sellaisenaan. Toimijat esittivät erilaisia vaihtoehtoja, millä tavalla he pystyisivät ottamaan vastaan liikkeenluovutuksella Rovaniemen kaupungin suun terveydenhuollon henkilökuntaa ja potilaita tiloihinsa.

Esitetyissä vaihtoehtoissa ilmeni kaupungin näkökulmasta haasteita sopimusten pituuden johdosta. Osalta toimijoista emme saaneet selkeitä vastauksia ja toisilla toimijoista sopimusten pituudet ylittivät tämän hetkisessä Hyvinvointialue -valmistelussa ilmoitetut määräajat. Osa toimijoista ilmoitti, että eivät voi ottaa palveluamme hoitaakseen ilman uusien tilojen rakentamista tai remontointia. Näistä aiheutuvat kustannukset tulisivat jyvitetäviksi Rovaniemen kaupungilta perittäviin palvelun kustannuksiin.

Vastausten perusteella välinehuollon toiminta on yksityissektorilla hoidettu hyvin erilaisella toimintamallilla kunnan toimintaan verrattuna. Rovaniemen kaupungille välinehuollon hoitavat Lapin sairaanhoitopiirin koulutetut välinehuoltajat asianmukaisilla laitteilla ja välinehuollon prosessien laatua seurataan säännöllisellä testaamisella. Sen lisäksi välinehuollon prosessien toimintaa pystytään seuraamaan tarvittaessa takautuvasti.

Osaulkoistukselle saadaan konkreettinen hinta vasta kilpailuttamisen myötä. Huomioitavaa on, että mikäli kilpailutus järjestetään, tulee kaupungin sitoutua hankintaan, kilpailutuksen myötä selviävästä hinnasta huolimatta. Olisi sitten kyse osaulkoistuksesta tai kokonaisulkoistuksesta, niin järjestämisvastuu jää edelleen Rovaniemen kaupungille. Tällöin palvelun järjestämiseen ja sen valvontaan pitää kaupungilla olla henkilöresurssia.

OSTOPALVELU

Suun terveydenhuolto on hankkinut ostopalveluna vuosien kuluessa useampia, eri mittaisia jaksoja hammaslääkäri-hammashoitaja -työparityöskentelyä, sekä yksittäisiä hammaslääkärien tyjaksoja. Palvelua on tuottanut kolme isoa valtakunnallista ketjua ja yksi pieni yritys. Palvelu on tuotettu Rovaniemen kaupungin suun terveydenhuollon tiloissa ja meidän välineillä. Osa palvelusta on toteutunut arkityönä ja osa viikonloppuisin.

Kokemuksemme hankituista palveluista ovat olleet ristiriitaisia. Osa palvelusta on toteutunut ongelmitta ja se on ollut sujuvaa. Jos ongelmia on ilmennyt, niin niihin puuttuminen ja valvonta on ollut hankalaa. Hammaslääkärin työ on asiantuntijatyötä, jota tehdään ns. yksin tiimissä. Ongelmat ilmenevät jälkikäteen ja hoidon toteutumiseen on hankala puuttua, jos potilas ei valita. Usein tilanne paljastuu vasta, kun potilas tulee seuraavan kerran oman hammaslääkärimme vastaanotolle. On ilmennyt muun muassa, että ei ole paikattu oikeita hampaita, tai jos on paikattu, niin paikat eivät ole sellaisia, kuin niiden pitäisi olla tai potilasasiakirjojen merkinnät eivät ole vastanneet suun todellista tilannetta tai kirjaukset on tehty väärän potilaan potilaskertomukseen. Ongelmista on tehty ilmoitus toimittajalle ja Valviraan. Valvontatyö suun terveydenhuollossa vaatii henkilöstöresurssin kohdentamista ostopalvelujen reklamaatioiden käsittelyyn. Ostopalvelujen suurimpina haasteina ovat olleet potilasturvallisuuteen liittyvät riskit. Haasteena on se, että jos hankinnan ehdot ovat liian tiukat, ei yksityisillä tuottajilla ole halua lähteä palvelua tarjoamaan, mikä sekin on koettu yhdessä hankinnassa. Suun terveydenhuollon ostopalveluiden hankinnassa sopimusten hallinta näyttää teettävän kohtuuttoman paljon erilaista hallinnollista väliillistä työtä, siitä saatuun hyötyyn nähden. Ostopalveluissa pitää olla sovittuna selkesti sekä vastuut että sanktiot.

OMA TOIMINTA JA TYÖVUOROJÄRJESTELYT

Saarenputaan hammashoitolassa koetaan sisäilmasta aiheutuvaa oireilua. Tällä hetkellä on kolme työntekijää, jotka eivät voi tiloissa työskennellä lainkaan oireilun vuoksi. Näiden lisäksi useammalla työntekijällä on lievempiä oireita. Vaihtoehtona on remontoida Saarenputaan hammashoitola tai etsiä korvaavat tilat muualta.

Vaaranlammen hammashoitolassa koetaan edelleen sisäilmasta johtuvaa oireilua, vaikka kiinteistöön on vuosien varrella tehty mittavia korjaustoimenpiteitä. Vaaranlammen koulukiinteistön kohtalo on päätetty ja purettavien tilojen sijalle rakennetaan uusi koulu. Lisärakennus, jossa sijaitsee neuvola ja hammashoitola, ei

ole mukana tuossa päätöksessä. Tiloihin on tehty elinkaariselvitys, jonka perusteella on päätetty purkaa kaikki koulukiinteistön toimitilat, mukaan lukien terveystalouden käytössä olevat tilat.

Sinetän ja Muurolan hammashoitoloiden osalta on tehty / edelleen tehdään remonttiselvitystä, osa vuosikorjaustoista tehdään kuluvaan kesään 2021 aikana. Toimitilat eivät vastaa nykyisellään vaatimuksia terveydenhuollon toimitiloista. Lääkkeiden ja hoitotarvikkeiden säilytystilat eivät täytä aseptisia vaatimuksia, sekä sosiaalitilat ovat vanhanaikaiset ja epäkäytännölliset.

Välinehuolto- ja muut logistiikkakustannukset säilyvät Sinetän ja Muurolan toimipisteiden osalta. Vuonna 2020 toiminta ei ole ollut missään hoitolassa normaalia koronapandemian aiheuttaessa muutoksia toimintaan. Logistiikkakustannukset ovat vain suuntaa antavia, koska toimintamuutoksien vuoksi ne eivät anna todellista kuvaa tavanomaisen vuoden logistiikkakustannuksista.

Välinehuollon logistiikkakustannukset vuonna 2020 olivat seuraavat:

- Sinettä 6 205 €
- Saarenpudas 9 165 €
- Muurola 20 910 €

Mikäli Saarenputaan ja Vaaranlammen hoitolojen tilaongelma päädytään ratkaisemaan hammashoitolojen aukioloaikojen laajentamisella ja henkilöstöresurssin keskittämällä olemassa oleviin toimipisteisiin, edellyttää se henkilöstöhallinnon prosessien käynnistämisen. Lääkärisopimuksessa olevien hammaslääkäreiden osalta tulee käydä paikallisneuvottelut ja KVTES- sopimukseen kuuluvien hammashoitajien ja suuhygienistien osalta yhteistoimintalain mukaiset neuvottelut.

Työvuorojärjestelyistä nykyisin voimassa olevassa lääkärisopimuksessa on kirjattu seuraavasti:

Mikäli lääkärin/hammaslääkärin säännöllisen työajan työvuoroja sijoittuu maanantaista torstaihin klo 17-20 tai perjantaisin klo 17-18 maksetaan laajennetun toiminnan korvauksena:

- 5 - 6€ tehtäväkohtaisesta palkasta, jos työvuoroja on 1,2

- 7 - 9% tehtäväkohtaisesta palkasta, jos työvuoroja on 3-4 kalenterikuukaudessa.

Tällaisia työvuoroja voi olla enintään viisi kertaa kalenterikuukaudessa.

Vaihto- ehto 1									
	aamuvuoro		iltavuoro		kukaan ei jatka huoneessa				tunteja yht.
	hlö	kl/h	hlö	kl/h	hlö	kl/h	hlö	kl/h	
ma	9	6	9	4,25	13	6,5			
ti	9	6	9	4,25	5	7,5	8	6,5	
ke	9	6	9	4,25	5	7,5	8	6,5	
to	9	6	9	4,25	13	6,5			
pe	9	6	9	4,25	13	6,5			
la			9	2,75					
									907,25

Vaihtoehto 2									
	aamuvuoro		iltavuoro		kukaan ei jatka huoneessa				tunteja
	hlö	kl/h	hlö	kl/h	hlö	kl/h	hlö	kl/h	yht
ma	9	6	9	4,25	13	6,5			
ti	9	6	9	4,25	5	7,5	8	6,5	
ke	9	6	9	4,25	5	7,5	8	6,5	
to	9	6	9	4,25	13	6,5			
pe					22	6,5			
la			9	6,5					
									918,5

Vaihtoehdolla 1 klininen työaika vähenee 38,25 h/vko, joka vastaa yhden hammaslääkärin viikoittaista työaikaa, ja vaihtoehdolla 2 klininen työaika vähenee 27 h/vko. Laskennan mukaan Piekkarin tiloihin vuorotyöhön kahteen vuoroon toimintaa keskittämällä menettäisimme vaihtoehdosta riippuen joko kokonaisen tai vajaan yhden hammaslääkärin työpanoksen. Tämän hetkessä palveluiden haastavassa tilanteessa tämä ei liene varteenotettava vaihtoehto. Henkilöstöressurssin kohdentaminen vuorotyöhön aiheuttaa henkilöstökulujen kasvun, ja nykyinen henkilöstö ei vuorotyönkään avulla kokonaisuudessaan mahdu jäljelle jääviin toimitiloihin. Tämä tarkoittaa kaupungin suun terveydenhuollon henkilöstöressurssin vähentämistä tavalla tai toisella.

3. TOIMINNAN TAVOITTEIDEN MÄÄRITTELY

3.1 Tulevan toiminnan kuvaus

Väestön eliniän piteneminen, sekä ikääntymisen myötä väistämättä ennemmin tai myöhemmin tapahtuva toimintakyvyn lasku tulee jatkossa lisäämään ikääntyneiden kuntalaisten asiointien tarpeita terveydenhuollon toimipisteissä. Tämän johdosta liikkumisen, sekä liikkumisen apuvälineiden käytön helppous tiloissa tulee huomioida ja mahdollistaa. Terveystenhuollon toimitilojen tulee olla esteettömät ja niissä tulee olla riittävästi tilaa apuvälineiden avulla liikkujille, sekä saattajan kanssa saapuville asiakkaille.

Piekkarille on keskittynyt suun terveydenhuollon erikoisosaaminen, muun muassa oikomishoito. Asiakas ei saa kaikkia tarvitsemiansa suun terveydenhuollon palveluja yhdestä toimipisteestä, vaan tietyt hammashoidon palvelut saadaan vain Piekkarilta. Usean toimipisteen mallissa henkilöstö siirtyy toimipisteiden välillä, jolloin hoidon jatkuvuus saman työparin osalta ei välttämättä toteudu.

3.2 Toiminnan erityisvaatimukset ja rajoitukset

Suun terveydenhuollon toimipisteiden sijainti keskustan ja/tai muiden palveluiden läheisyydessä hyvien liikenneyhteyksien päässä parantaa saavutettavuutta, myös ikääntyvän väestön hoitoon pääsyä. Linja-autoaseman tai pysäkkien läheisyys palvelee myös kauempaa ja haja-asutusalueilta suun terveydenhuoltoon vastaanotolle tulevia. Potilaat jakautuvat tasaisemmin eri hammaslääkäreiden kesken, kun toimipisteen sijainti ei siihen enää vaikuta, jolloin myös henkilöstön työkuorma jakautuu tasaisemmin. Väestön ikääntyminen ja hoitoisuuden lisääntyminen asettaa tulevaisuudessa myös tiloihin liittyviä erityisiä vaatimuksia: esteettömät tilat ja mahdollisuus hammashoidon toteuttamiseen pyörätuoliin tai sänkyyn/paareille tulee olla tulevaisuudessa mahdollista.

3.3 Toiminnan taloudelliset tavoitteet ja reunaehdot

Toimitilojen remontoinnin ja korjauksien tavoitteena on saada terveellinen työympäristö kaikille. Sisäilmastoista aiheutuvat sairauspoissaolot vähenevät terveellisissä työskentelytiloissa. Pidempiaikainen terveydenhuollon palveluverkko on kokonaiskustannuksiltaan edullisempi vaihtoehto useiden toimitilojen remontoinnin sijaan. Yksityisten palveluntuottajien osalta toimitilojen rakentamiskustannukset tulisivat sopimushintoihin mukaan, eli ne kohdentuvat kuitenkin suun terveydenhuollon kokonaiskustannuksiin.

3.4 Toiminnan järjestämisvaihtoehdot

Suun terveydenhuollon palvelujen järjestäminen omana toimintana on halvempaa verrattuna ostopalvelun tai palvelusetelin käyttöön. Tämä on todentunut useita kertoja erilaisia suun terveydenhuollon ostopalveluja hankittaessa. Lisäksi ostopalvelutoiminnan kilpailuttaminen, sopimuksen seuranta sekä palvelusetelihankinta vaativat osaamista ja henkilöresurssia, myös toteutettu hoito vaatii valvontaa ja siihen kohdennettua henkilöresurssia.

Kolpeneen palvelukeskuksen kuntayhtymän suun terveydenhuollon palveluiden järjestämisvastuu on siirtynyt Rovaniemen kaupungille yhteisellä sopimuksella erityishuoltopiiriin kanssa. Erityisryhmien palvelulle ja asiakaskunnalle tarvitaan erityiset järjestelyt huoneen esteettömään kalustamiseen, jotta palvelu on sujuvaa ja saattajan tilassa liikkuminen mahdollistuu samalla.

Uudella toimintamallilla, Joustavan klinikan käyttöön otolla, suun terveydenhuollon toiminta on ollut kustannustehokasta ja toiminta on saatu lakisääteiseksi. Henkilöstö on ollut pääosin tyytyväistä ja asiakkailta saatu palaute on ollut positiivista. Keskitetyllä suun terveydenhuollon palveluverkolla toimintamallia voidaan laajentaa, ja asiakkaiden palvelujen saatavuutta parantaa. Hajautetulla palveluverkolla toiminta tapahtuu pääosin nykyisellä tavalla, eli kustannustehokkuutta ei voida suoraan parantaa.

4. TILOJEN TAVOITTEIDEN MÄÄRITTELY

4.1 Tilojen mitoitusperusteet ja alustava tilaohjelma

Suun terveydenhuollon toimitilojen tarpeista on tehty useita alustavia tilaohjelmia yhteistyössä tilaliikelaitoksen ja palvelualueen kanssa.

4.2 Tilojen erityisvaatimukset

Terveystenhuollon tiloissa on oltava hyvä äänieristys sekä vesipisteet vastaanottotiloihin. Asiakkaille tulee olla odotustilat, joiden mitoituksessa tulee huomioida myös asiakkaiden tilaa vaativat apuvälineet sekä saniteettitilat. Kaikkien tilojen tulee olla esteettömät, jotta esim. apuvälineillä tai lastenrattaila liikkuvat asiakkaat pääsevät kulkemaan helposti tiloissa, huomioidaan myös saattajat. Mikäli tilat sijaitsevat muussa kuin maan tasalla olevissa rakennuksen kerroksissa, tulee tiloihin päästä kulkemaan esteettömällä hissillä, jossa on riittävästi tilaa niin lastenvaunuille kuin sähköpyörätuolillekin. Mikäli tiloihin kuljetaan portaikkojen kautta, ne tulee varustaa tukevilla, molemmin puolin sijoitetuilla käsijohteilla ja portaiden askelmien etureunat tulee merkitä taustasta selvästi erottuvalla kontrastiraidalla. Portaat tulee valaista hyvin.

Suun terveydenhuollon toiminta edellyttää taloteknisiä ratkaisuja, mm. paineilma ja imumoottorit. Nämä on huomioitava tilasuunnittelussa. Toiminnallisesti synergiaetua tuo muiden terveys- ja sosiaalialan toimijoiden sekä kolmannen sektorin kanssa fyysisesti läheiset toimitilat.

4.3 Tilojen laatuvaatimukset

Asiakkaiden ja rakennuksissa toimivan henkilökunnan käytössä olevat tilat ovat rakenteiltaan turvallisia ja esteettömiä, sekä sisäilmaltaan terveellisiä. Näin ollen ne edistävät laadukasta palvelutoimintaa tukien moniammatillista palvelujen edelleen kehittämistä.

4.4 Tilojen sijainnin vaatimukset

Rovaniemen keskuksen suuralue on ainoa suuralue, joka vuodesta 2013 vuoteen 2019 tehdyssä tilastoverailussa on kasvattanut väestöä 2241 henkilöllä (+4%), kaikilla muilla suuralueilla väestönkehitys on ollut laskeva väheten suuralueesta riippuen 64:stä henkilöstä 128:an henkilöön (-4%:sta -12%:iin). (lähde: Toimintaympäristön tilastoja 2019-2020).

Suun terveydenhuollon hajautettua mallia paremmin toimisi keskitetty malli, jossa saadaan paras mahdollinen synergiaetu toiminnoista ja henkilöstöstä. Keskitetyn mallin etuna olisi myös toimintaprosessien hionta paremmaksi ja tuottavammaksi, jonka myötä pystyttäisiin kasvattamaan hoidettujen asiakkaiden määrää vuositasona. Tilojen sijainti keskustan alueella, linja-autoaseman läheisyydessä on ideaalinen ja mahdollistaa parhaiten liikkumisen julkisella liikenteellä myös kunnan äärialueilta. Keskitetystä mallista on päätetty luopua perusturvalautakunnan päätöksellä 30.9.2020, § 109. Saarenputaan hammashoitolaan ja Vaaranlammen hammashoitolaan tilaongelmien vuoksi on kuitenkin perusteltua edelleen pohtia tilaratkaisun vaihtoehtona näiden kahden yksikön sijoittamista Pienteollisuustalolle hammashoidon keskitettyyn palvelukokonaisuuteen.

Tilojen hajauttamisen suurena haasteena on potilasvirtojen pitkään jatkunut ohjautuminen Piekkarin hammashoitolaan, johon vaikuttaa mm. viime vuosien väestönkehitys tilastollisilla suuralueilla. Ilmeinen työssäkäynnin ja asiointin suunta näyttäisi olevan valtaosalla väestöä keskustan alueelle, jolloin myös keskustan alueen palveluiden kysyntä on kaupungin reuna-alueita ja jopa palvelukyliä huomattavasti suurempaa. Vaikka kuntalainen asuu muualla kuin keskustan alueella, jos hän käy työssä keskustan alueella, niin asiointi hoidetaan helpoiten samalla käynnillä keskustan alueella, samoin suun terveydenhuollossa asiointi. Asiakkaan varatessa aikaa, hänelle tarjotaan aikaa hoidon tarpeen arvion

mukaisesti mistä tahansa kaupungin hammashoitolasta. Asiakkaalla on valinnanvapaus, joten mikäli hän ei halua tai pysty menemään tarjottuun hammashoitolaan, hänelle on tarjottava aikaa toiseen hammashoitolaan. Yhteydenotossa asiakkaalle on annettava aika eikä häntä voida asettaa jonoon.

Kiirevastaanotto (ns. päivystys) on keskitetty Piekkarille. Hoitoonohjaus tapahtuu hoidon tarpeen arvion perusteella.

5. Tilanhankintavaihtoehdot

5.1 Tilantarpeen tyydyttämismvaihtoehtojen kartoittaminen

Nykyisten tilojen korjaaminen:

Hallituksen esityksessä (HE 15/2017) maakuntauudistuksesta ja sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisuudistuksesta on esitetty omaisuusjärjestelyihin ja toimitiloihin liittyviä useita erilaisia ratkaisumalleja; lunastus, vuokraus sekä kaksi erilaista jakautumismallia. Hallituksen esityksessä 15.6.2020 on valittu omaisuussiiroissa malli, jossa maakunnat vuokraisivat kunnilta siirtyvät tilat vähintään 3 vuodeksi ja lisäksi olisi mahdollisuus jatkaa vuokrasopimusta tämän jälkeen vuoden ajaksi. Tämän jälkeen maakunta vuokraisi vain ne tilat, joita se toiminnassaan tarvitsisi.

Lisäksi 1.7.2016 on voimaan tullut laki kuntien ja kuntayhtymien eräiden oikeustoimien rajoittamisesta sosiaali- ja terveydenhuollossa (548/2016), jolla rajoitetaan kuntien oikeutta rakennusten ja toimitilojen sopimuksiin sekä investointeihin. Tuoreimmassa hallituksen esityksessä vuodelta 2020 tätä lainsäädäntöä oltaisiin jälleen tiukentamassa investointien rajoitus- ja lupamenettelyn osalta. Investoinnin rajana pysyisi edelleen 5 miljoonaa euroa (alv 0%), mutta kunnan vastuu investoinneista ja niiden seuraamuksista tarkentuisi.

Edelleen keskeneräinen maakunta- ja sote-järjestämisuudistus, sekä niihin liittyvä lainsäädännön keskeneräisyys aiheuttavat merkittävän haasteen myös nykyisten tilojen korjaamisen sijasta.

Nykyisten tilojen korjaaminen ja laajentaminen:

Vaaranlammen hammashoitola sijaitsee purettavan koulurakennuksen välittömässä läheisyydessä, jolloin kyseisen kiinteistön ja maa-alueen käyttösuunnitelma vaikuttaa myös terveystalveluiden sijoittumiseen; käytännössä nykyisen Vaaranlammen kiinteistön purkamiseen ja Vaaranlammen hammashoitolan toimipisteen lakkautukseen.

Sekä Saarenputaan että Vaaranlammen hammashoitoloissa koetaan sisäilmaongelmia, joten molemmissa kiinteistöissä on ollut selkeä tarve korjaamiselle. Saarenputaan hammashoitolan kiinteistölle on tehty korjausselvitys ja tähän kustannusarvio on 750 000 €. Remontoinnin ajaksi hammashoitolan toiminta tulee siirtää väistötiloihin, joita ei ole voitu osoittaa. Vaihtoehtona hammashoitoloiden korjaamiselle / uusien toimitilojen perustamiselle on näiden kahden toimipisteen lakkautus ja suun terveydenhuollon toiminnan keskittäminen näiden osalta Piekkarille.

Tilojen vuokraaminen tai ostaminen:

Väistötilojen löytäminen suun terveydenhuollon palveluille ei ole helppoa ja kaikki tilat eivät sovellu suun terveydenhuoltoon. Väistötilojen löytäminen on haasteellista kalliiden perustamiskustannusten ja tilojen erityisvaatimusten vuoksi (vesi, paineilma ym. talotekniset asiat; varasto- ja välinehuoltotilat). Tilojen tulee olla pitkäaikaiseen käyttöön suunnitellut.

Tilojen uudisrakentaminen:

Suun terveydenhuollolle uusien tilojen rakentaminen olisi toiminnallisesti kaikista paras vaihtoehto, jos siihen pääsisivät kaikki työntekijät kaikista nykyisistä toimipisteistä. Uudessa tilassa voisi hyödyntää paremmin kaikki tämän päivän tekniset ratkaisut jo rakennusvaiheessa. Näitä ratkaisuja ovat muun muassa keskitetty vedenpuhdistus, amalgamierottimet ja muut ratkaisut, jotka vaikuttavat huoltokustannuksiin, sekä hammashoidossa käytettäville koneille tehtävään päivittäisiin hoitotoimenpiteisiin. Tilojen toimivuus olisi mahdollista huomioida suoraan sellaisenaan, kun tilat suunniteltaisiin varta vasten tähän käyttöön, eikä tarvitsisi ottaa huomioon vanhoissa tiloissa väistämättä olevia kiinteitä esteitä (ikkunat, kantavat seinät/rakenteet). Keskustan alueella ei ole hyvällä sijainnilla olevia tontteja vapaana.

5.2 Tilanhankintavaihtoehtojen vertailu

1. Suun terveydenhuolto nykyisissä tiloissa	
- käytössä oleva pinta-ala	n. 1 400,00 m ²
- kuukausivuokra	28 199,31 € / kk
2. Saarenputaan hammashoitolan remontti	750 000 €
Väistötilan vuokra remontin ajalle	ei ole voitu osoittaa
3. Vaaranlammen hammashoitolan väistötila	ei ole voitu osoittaa
Vaaranlammen hammashoitolan uusi tila	ei ole voitu osoittaa
4. Pienteollisuustalon hammashoitotilan remontti	
Rakentaminen	870.000 € (4 / 2020)
Indeksikorotus	43.500 €
Rakennuttaminen	45.000 €
Rahoituskulut	172.500 €
Maksettu suunnittelu	-60.000 €
YHTEENSÄ	1.071.000 € alv. 0%
Hinta ei sisällä kalusteita ja laitteita.	

5.3 Väliaikaisten tilojen tarve ja hankinta

Suun terveydenhuollon palvelujen toteuttamiseksi väliaikaisiin tiloihin pitäisi tehdä niin kallista remonttia, että lyhyt, määräaikainen ja väliaikaiseksi suunniteltu tilaratkaisu ei sovellu suun terveydenhuollon palvelujen järjestämiseen. Muissa toiminnoissa suun terveydenhuollon taloteknisiä toimintoja ei voida hyödyntää kuin hyvin vähäisessä määrin.

6. Aikataulu

Kaikkien tilojen tarvittavien remontointien alustava aikataulu on noin 4-6 kuukautta.

7. HANKKEEN KUSTANNUSARVIO

Pienteollisuustalon remontti on lopulta sekä kokonaistaloudellisesti edullisempi, että toiminnan jatkuvuuden turvaamiseksi varmempi.

7.1 Hankkeen rahoitussuunnitelma

Hanke rahoitetaan perusturvalautakunnan vuosittaisella määrärahalla. Hanke ei edellytä lainarahoitusta.

7.2 Hankkeen taloudelliset vaikutukset

Hanke lisää perusturvalautakunnan määrärahojen tarvetta viiden vuoden ajanjakson aikana yhteensä noin xxxxxxxx €.

8. Hankepäättösesitys

Tarveselvitystyöryhmä esittää suun terveydenhuollon palveluverkon muutosta siten, että Vaaranlammen hammashoitolan ja Saarenputaan hammashoitolan toiminta keskitetään Pienteollisuustalon kiinteistöön.

Muita soveltuvia, riittävän isoja toimitiloja ei ole voitu osoittaa selvitystyön aikana. Myöskään alueen yksityisillä palveluntuottajilla ei ole mahdollisuutta tuottaa näiden hammashoitoloiden palveluita ilman heidän nykyisten toimitilojen kapasiteetin kasvattamista.